

Saeimā pilnā nopietnībā tiek izskatīts šāds piedāvājums (iesniegusi *Vienotības* frakcija, nediskutēsim, cik vienota savā pasaules skatījumā tā ir) vēl neesošajam veselības aprūpes finansēšanas likumam:

„Veselības aprūpes pakalpojumu apmaksai paredzētie valsts budžeta līdzekļi tiek prioritāri novirzīti valsts un pašvaldību īpašumā un kontrolē (>50% kapitāla daļu) esošajām ārstniecības iestādēm. Ja valsts un pašvaldību ārstniecības iestādes pamatoti nevar nodrošināt Ministru kabineta noteiktos veselības aprūpes pakalpojumus pilnā apjomā vai nesniedz atsevišķus to veidus, uz iztrūkstošo pakalpojumu apjomu, bet gadījumā, ja pakalpojums nav nodrošināms, uz iztrūkstošo pakalpojumu veidu tiek piesaistītas privātās un ārvalstu ārstniecības iestādes. Pakalpojumu sniedzējs tiek piesaistīts tikai uz to laiku, kamēr valsts un pašvaldību īpašumā un kontrolē esošās ārstniecības iestādes nevar nodrošināt iztrūkstošo pakalpojumu daudzumu un veidu, bet ne ilgāk kā uz vienu kalendāro gadu. ”

Nesapratāt? Visiem tiem, kas nav profesionāli krustvārdu mīklu minētāji, šis teksts sagādātu problēmas. Mēģināšu iztulkot. Saeimas deputātiem ir radusies pārliecība, ka visiem medicīnas pakalpojumu sniedzējiem (slimnīcām, veselības centriem un ģimenes ārstu praksēm) jābūt valsts vai pašvaldību īpašumā. Uz vienu gadu viņiem vēl varētu ļaut vēl kādu līgumiņu noslēgt, bet pēc gada – nē un nemaz. Nerunāšu par labu likumdošanas praksi, kas neparedz visu medicīnas iestāžu nacionalizāciju gada laikā, nerunāšu par priekšlikuma izteiksmes formu un latviešu valodas konstrukcijām, ko nevar saprast neviens, kas nav pārlasījis šo jaunradīto 5. panta 5. daļu daudzkārt. Mēģināšu analizēt – kam un kāpēc šķiet vajadzīga šāda veselības aprūpes zemestrīce ar neparedzamām sekām.

Šajā pašā Saeimā, šīs struktūras galvenajā – Sociālo un darba lietu – komisijā (man tiešām šķiet, ka tieši šī ir Saeimas galvenā komisija, jo tur rūpi par iedzīvotāju labklājību) ik dienu notiek vētraiskas diskusijas par to, vai nodokļu nemaksātājiem pienākas primārā veselības aprūpe. Vairākums deputātu ieņem pozīciju – nodokļu nemaksātājiem pie ģimenes ārsta nav ko darīt, lai mirst mājās, bet, ja nevar tāpat nomirt, lai sauc neatliekamo palīdzību. Paši komisijas deputāti lēš, ka šādi cilvēki, kam jaunais likums liegs veselības pakalpojumus pat primārajā līmenī, Latvijā ir 200 vai 300 tūkstoši, tātad – katrs desmitais Latvijas iedzīvotājs.

Ģimenes ārstu dienests ir izmaksu efektīvākais, kas ļauj ekonomēt valsts līdzekļus, kuri daudz lielākā mērā pēc tam tiktu tērēti slimnīcā. Viena aknu transplantācija izmaksā tikpat, cik 15 ģimenes ārstu prakses visu mēnesi ar 40 pacientiem dienā, ar ārsta palīgu un medicīnas māsu. Pasaulē nav izdomāts nekas labāks par ģimenes medicīnu pieejamības jautājumā. Bet ar tiem ģimenes ārstiem ir viena problēma, kas kā kauls kaklā strēgst ministrei un deputātiem, – *ģimenes ārsti streiko*

. Ministrija kaut ko sola (tiesa, mutiski), bet *viņi streiko*

. Ministrija ievieš neįēdzīgu un nestrādājošu e-veselību par 14 miljoniem, bet *viņi streiko*

. Un visa mūsu valsts vadība raugās uz ģimenes ārstiem ar nīgru skatienu, ja ne ar naidu. Visos līmeņos valsts vara demonstrē – ja mums nebūtu to sliktu ģimenes ārstu, mums medicīnā viss būtu kārtībā.

Tie, kas klausās ministres Andas Čakšas televīzijas un radio runas (vai pat vienkārši sēž ministrijā sanāksmē, ko vada ministre), itin viegli pamana padomju skolas neirolingvistiskās programmēšanas paņēmienu. Ministre neticami viegli liek uzsvarus uz visiem saprotamām, sīkām nebūtībām, bet tekstā ieliek savas veiksmes kodu. Un pret šādu – specifiskām zināšanām apveltītu vai apmācītu – ministri ir sacēlušies ģimenes ārsti – darbā nogurušas vecāka gadagājuma meitenes, kuras labāk par Ministru kabineta 1529. noteikumiem pārzina medikamentus, izmeklējumus un savu pacientu medicīniski sociālās problēmas. Ministrija viņas, protams, neklausās, bet *viņas streiko*.

Atgriezīšos pie deputātu priekšlikuma. Šis priekšlikums dod iespēju neslēgt līgumus ar tiem ģimenes ārstiem, kas streiko, – proti, tiem, kam pašiem ir prakses, jo formāli šie ārsti ir privāti uzņēmēji. Īsumā Rīgas ģimenes ārstiem tiek norādīts – ejiet strādāt par ģimenes ārstiem Rīgas 1. slimnīcā, tur jau šādu ārstu ir gana daudz, bet tad jūs atradīsities Veselības ministrijas saitē. Arī lauciniekiem – ministrija ar saviem jaunajiem Ministru kabineta 1529. noteikumiem paredz, ka mazajās lauku slimnīcās (Siguldā, Limbažos, Saldū, Preiļos u.c.) nevarēs vairs veikt operācijas dienas stacionārā; lūdzu, ģimenes ārsti, ieejiet šajās telpās un kļūstiet par šo slimnīcu darbiniekiem. Bet ar tiem streikotājiem ministrija likumiskā kārtā varēs līgumus neslēgt.

Ja nebūs ģimenes ārstu, visiem pacientiem nāksies iet uz maksas veselības centriem uzreiz pie speciālistiem. Es lāgā neticu, ka minētais priekšlikums pārtrauks VCA, VC4, *Jūras medicīnas centra* un ARS darbību, kaut arī to šis projekts netieši paredz. Ja valsts finansējums šiem centriem arī būs nogriezts, būs sasniegts mērķis – pilnībā maksas medicīna, bet tiem, kas nespēj tik daudz maksāt, – Stradiņa slimnīcas uzņemšanas nodaļa.

Pasaulē nav izdomāts nekas labāks par ģimenes medicīnu pieejamības jautājumā, taču ir izdomātas daudzas metodes, kā ģimenes medicīnu birokratizēt, pārvērst par darba nespējas lapu, veidlapu, recepšu, nosūtījumu izrakstīšanas dienestu, un Latvijas Veselības ministrija šajā jomā noteikti var pretendēt kļūt par pasaules līderi. Ārstu biedrības un SKDS aptauja liecina, ka vidējais Latvijas ārsts nedēļā papīru aizpildīšanai spiests tērēt vairāk laika – vidējais ārsts dokumentu, atskaišu aizpildīšanai un administratīvajam darbam velta 15,49 stundas nedēļā (2013. gadā veltīja tikai 13,31 stundas nedēļā)

. Gadā vidēji ārsts papīriem tērē 807,69 stundas jeb par 113,67 stundām vairāk nekā 2013. gadā. Un to panākusi Veselības ministrija Gunta Belēviča un Andas Čakšas vadībā. Bet ģimenes ārsts ir ārsts, kam ministrija ir piespiedusi dokumentu aizpildīšanai tērēt vairāk laika, nekā vispār paredzēts pacienta pieņemšanai.

Nevis ģimenes ārsti ir vainīgi, ka sistēma nav efektīva, bet Veselības ministrija, kas visu medicīnu ir pārvērtusi papirokrātijā. Saeimas deputāti iet šīs birokrātijas pavadā.